

AIŠKINAMASIS RAŠTAS
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS PAREIGŪNŲ IR KARIŲ
VALSTYBINIŲ PENSIJŲ ĮSTATYMO NR. I-693
1, 6 ir 16 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai:

Lietuvos Respublikos Seimas 2007 m. sausio 18 d. priėmė Vidaus reikalų, Specialiųjų tyrimų tarnybos, valstybės saugumo, krašto apsaugos, prokuratūros, Kalėjų departamento, jam pavaldžių įstaigų bei valstybės įmonių pareigūnų ir karių valstybinių pensijų (toliau tekste – Pensijų įstatymo) pavadinimo, 1, 3, 6, 12 ir 16 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymą, kuris įsigaliojo 2007 m. sausio 19 d.

Minėto įstatymo pakeitimu Pensijų įstatymas buvo papildytas nuostata, pagal kurią teisę gauti pareigūnų ir karių valstybinę pensiją įgijo muitinės pareigūnai, muitinės sistemoje dirbę muitinės mobiliosiose grupėse ar muitinės postuose arba atlikę operatyvinę veiklą ir (arba) ikiteisminį tyrimą (1 straipsnis).

Šiai kategorijai pareigūnų suteikta teisė gauti pareigūnų ir karių valstybinę pensiją jei jie atitinka dvi sąlygas:

1) dirbo muitinės mobiliosiose grupėse ar muitinės postuose arba atliko operatyvinę veiklą (kriminalinę žvalgybą) ir (arba) ikiteisminį tyrimą,

2) įgijo teisę į šią pensiją po šio įstatymo įsigaliojimo (t. y. po 2007 m. sausio 19 d. ir vėliau).

Tie muitinės pareigūnai, kurie nepriskiriami minėtai muitinės pareigų grupei (nedirbo muitinės mobiliosiose grupėse ar muitinės postuose arba neatliko kriminalinės žvalgybos ir (arba) ikiteisminio tyrimo), įskaitant ir tuos, kurie 2018 m. gruodžio 31 d. nustojo eiti muitinėje pareigas, kuriose tarnavo paskiausiai ir kurios po 2019 m. sausio 1 d. buvo priskirtos vidaus tarnybos sistemai, neturi teisės gauti pareigūnų ir karių valstybinės pensijos.

Lietuvos Respublikos pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymo Nr. I-639 1, 6 ir 16 straipsnių pakeitimo įstatymo projektu (toliau – Įstatymo projektas) siekiama papildyti galiojantį įstatymą suteikiant teisę įgyti valstybinę pareigūnų pensiją visiems muitinės pareigūnams, įskaitant ir tuos asmenis, kurie 2018 m. gruodžio 31 d. nustojo eiti muitinėje pareigas, kuriose tarnavo paskiausiai ir kurios po 2019 m. sausio 1 d. buvo priskirtos vidaus tarnybos sistemai, taip pat ir tuos, kurie nebuvo susiję vien tik su tarnyba muitinės mobiliosiose grupėse, muitinės postuose arba kriminalinės žvalgybos ar ikiteisminio tyrimo atlikimu. Atkreiptinas dėmesys, kad kiti statutiniai pareigūnai pagal Įstatymą nėra skirstomi į tam tikras kategorijas, iš kurių tam tikros kategorijos pareigūnų minėtos pensijos negautų.

Įstatymo projekto pagrindinis uždavinys – suteikti teisę gauti pareigūnų valstybinę pensiją Lietuvos Respublikos muitinės pareigūnams, taikant muitinės sistemoje dirbusiems asmenims panašias šios teisės į pensiją įgijimo sąlygas, kurios taikomos kitiems statutiniams pareigūnams.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai:

Įstatymo projekto iniciatorė – Lietuvos Respublikos Seimo narė Rimantė Šalaševičiūtė.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai:

Vadovaujantis Pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymo 3 straipsnio 1 dalimi (2007 m. sausio 18 d. redakcija) ir šio įstatymo 16 straipsnio 12 dalimi, teisė į pareigūnų ir karių valstybinę pensiją buvo nustatyta, kad valstybinę pensiją įgyja tik tie muitinės pareigūnai, kurie dirbo muitinės sistemoje muitinės mobiliosiose grupėse ar muitinės postuose arba atlikę operatyvinę veiklą ir (arba) ikiteisminį tyrimą, kurie atitinka šio įstatymo 3 straipsnio 1 dalyje (2007 m. sausio 18 d. redakcija) nustatytas sąlygas bei iš tarnybos išėjo po Vidaus reikalų, Specialiųjų tyrimų tarnybos, valstybės saugumo, krašto apsaugos, prokuratūros, Kalėjų departamento, jam pavaldžių įstaigų bei valstybės įmonių pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymo pavadinimo, 1, 6, 12 ir 16 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymo įsigaliojimo, t. y. 2007 m. sausio 19 d. ir vėliau.

Kiti buvę muitinės pareigūnai, muitinės sistemoje dirbę muitinės mobiliosiose grupėse ar muitinės postuose arba atlikę operatyvinę veiklą ir (arba) ikiteisminį tyrimą, kurie iš tarnybos išėjo iki 2007 m. sausio 19 d., šios teisės neįgyja.

Be to, tarnybos laikas pensijai skirti muitinės sistemoje (išskyrus tarnybos laiką muitinės mobiliosiose grupėse ar muitinės postuose arba atliekant kriminalinę žvalgybą ir (arba) ikiteisminį tyrimą) iki 2018 m. gruodžio 31 d. įskaitomas tik tuo atveju, jeigu 2019 m. sausio 1 d. vidaus tarnybos sistemos pareigūnas tarnavo muitinės sistemoje. Taigi, pareigūnai, kurie tarnavo muitinėje iki 2018 m. gruodžio 31 d. ir nustojo eiti muitinėje pareigas, kuriose tarnavo paskiausiai ir kurios po 2019 m. sausio 1 d. buvo priskirtos vidaus tarnybos sistemai, iš dalies tai atliko ne dėl savo valios, o dėl atitinkamos muitinės institucinės pertvarkos.

Pažymėtina, kad muitinėje – vienintelėje iš visų vidaus tarnybos sistemos institucijų, teisė į pareigūnų ir karių valstybinę pensiją turi tik dalis statutinųjų pareigūnų. Tokiu būdu susiklostė neteisinga situacija, kai tas pačias arba labai panašias funkcijas atliekantiems pareigūnams skirtingose statutinėse tarnybose buvo numatytos skirtingos socialinės garantijos.

Manome, kad visų kategorijų muitinės pareigūnų traktavimas vienodai su tais pareigūnais, kuriems šiuo metu nustatyta teisė gauti pareigūnų valstybinę pensiją (įskaitant teisę gauti valstybinę pensiją ir tarnybos laiko pensijai skirti skaičiavimo taisyklę), neprieštarautų Lietuvos Respublikos Konstitucijos 29 str., kuris įtvirtina visų asmenų lygybės principą.

Paminėtina, kad Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas 2008 m. gruodžio 24 d. nutarime konstatavo, kad: „<...> įstatymų leidėjas, turėdamas plačią diskreciją, gali pasirinkti, nustatyti ar nenustatyti, kad muitinės sistemoje tam tikras pareigas ėjusiems pareigūnams būtų skiriama pareigūnų ir karių valstybinė pensija, kokiomis sąlygomis ši pensija skiriama, taip pat gali nustatyti, kad šios pensijos bus skiriamos ir anksčiau atitinkamoje tarnyboje dirbusiems, bet po įstatymo, kuriuo tam tikrai pareigūnų ir karių kategorijai nustatoma pareigūnų ir karių valstybinė pensija, įsigaliojimo nebedirbantiems asmenims.“

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama:

Įstatymo projektu siūloma suteikti teisę gauti pareigūno valstybinę pensiją visiems muitinės pareigūnams kaip ir kitų tarnybų statutiniais pareigūnams. Dėl šios priežasties yra keičiamas 1 straipsnis. Koreguojamas įstatymo 1 straipsnio 1 dalies 7 punktas (kuriame nurodyta atskira pareigūnų kategorija – muitinės mobiliųjų grupių pareigūnai, muitinės postų pareigūnai ir muitinės pareigūnai, atliekantys kriminalinę žvalgybą ir (arba) ikiteisminį tyrimą) taip, kad jame būtų nustatyta teisė gauti pareigūnų ir karių valstybinę pensiją muitinės pareigūnams, o ne tik minėti vienai pareigūnų kategorijai.

Pakeitus 1 straipsnio 1 dalies 7 punktą tiek, kiek jis buvo susijęs su išskirtine muitinės pareigūnų kategorija, kartu panaikinama ir išlyga įstatymo 16 straipsnio 2 dalyje. Įstatymo 6 straipsnio 1 dalies 1 punkte pašalinama sąlyga, kuri numato galimybę tarnybos laiką pensijai skirti muitinės sistemoje (išskyrus vieną pareigūnų kategoriją) įskaityti iki 2018 m. gruodžio 1 d. tik tuo atveju, jeigu 2019 m. sausio 1 d. vidaus tarnybos sistemos pareigūnas tarnavo muitinės sistemoje.

Be to, pripažįstama netekusi galios įstatymo 16 str. 12 d., kuri nustatė, kad valstybinės pensijos skiriamos muitinės sistemoje dirbusiems muitinės pareigūnams mobiliosiose grupėse ar muitinės postuose arba atlikusiems kriminalinę žvalgybą ir (arba) ikiteisminį tyrimą tik įgijusiems teisę į šią pensiją po Vidaus reikalų, Specialiųjų tyrimų tarnybos, valstybės saugumo, krašto apsaugos, prokuratūros, Kalėjų departamento, jam pavaldžių įstaigų bei valstybės įmonių pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymo pavadinimo, 1, 6, 12 ir 16 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymo Nr. X-1027 įsigaliojimo.

Nustatoma, kad taikant priimtą projektą vidaus tarnybos pareigūnams, tarnaujantiems muitinės sistemoje iki šio įstatymo įsigaliojimo dienos paskirtos pareigūnų ir karių valstybinės pensijos neperskaičiuojamos.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta:

Neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai:

Priimtas Įstatymo projektas neigiamos įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai neturės.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai:

Įstatymo įgyvendinimas neturės įtakos verslo sąlygoms ir jų plėtrai.

8. Ar įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams:

Įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

9. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios:

Naujų teisės aktų priimti, pakeisti galiojančius ar pripažinti netekusiais galios nereikės.

10. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka:

Įstatymo projektas atitinka Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos įstatymo ir Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo reikalavimus.

11. Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus:

Įstatymo projektas neprieštaruoja Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos teisės aktams.

12. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti:

Priimto Įstatymo projekto įgyvendinimui reikės patikslinti Pareigūnų ir karių valstybinių pensijų skyrimo ir mokėjimo nuostatus, patvirtintus Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2015 m. vasario 11 d. nutarimu Nr. 128.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais):

Įstatymo įgyvendinimui 2024 m. buvo skaičiuojama apie 2 833 900 Eur papildomų valstybės biudžeto lėšų.

14. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados:

Nėra gauta.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis:

„Pareigūnai ir kariai“, „Muitinės pareigūnai“, „Valstybinės pensijos“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai:

Nėra.

Teikia Seimo narė:

Rimantė Šalaševičiūtė